

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4168/2021
09.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Данијеле Николић, Бранке Дражић и Бранислава Босилковића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Милошевић, адвокат из ..., против тужене „Erste Bank“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Војин Јовановић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 892/21 од 23.04.2021. године, у седници већа одржаној дана 09.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Јагодини Гж 892/21 од 23.04.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Јагодини Гж 892/21 од 23.04.2021. године и пресуда Основног суда у Јагодини П 1427/20 од 10.03.2021. године у ставу првом, другом и четвртом изреке, тако што се одбија као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. тачка 9.1 алинеја 1. уговора о кредиту бр. ..., закљученог између тужиоца и тужене дана 05.07.2017. године, која прописује “накнаде које корисник плаћа банци у току отплате кредита су накнада за обраду кредита која је једнократна и износи 3,50% од износа одобрених средстава“, и да се тужена обавезе да исплати тужиоцу износ од 14.000,00 динара са законском затезном каматом од 06.07.2017. године до исплате на име стицања без основа и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој на име накнаде трошкова поступка плати износ од 30.000,00 динара, у року од 8 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Јагодини П 1427/20 од 10.03.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је апсолутно ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. тачка 9. тачка 1. алинеје 1. уговора о кредиту бр. ..., закљученог између тужиоца и тужене 05.07.2017. године. Ставом другим изреке,

обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати износ од 14.000,00 динара са законском затезном каматом од 06.07.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је приговор месне ненадлежности, а четвртим ставом изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 39.420,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Јагодини Гж 892/21 од 23.04.2021. године, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Јагодини П 1427/20 од 10.03.2021. године.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр.72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац, као корисник кредита, са туженом банком, дана 05.07.2017. године, закључио је уговор о кредиту број .., којим у члану 1.1. банка одобрава кориснику кредита готовински кредит у износу од 400.000,00 динара. Побијаном одредбом члана 9. тачка 9.1. алинеја 1. тог уговора, тужилац се обавезао да туженој по основу трошкова обраде кредитног захтева плати једнократну накнаду у висини од 3,5% од износа одобреног кредита. Пре закључења овог уговора, банка је понудом од 05.07.2017. године, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог и да накнада за обраду кредитног захтева износи 14.000,00, фиксно, једнократно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), зато што тужиоцу, као кориснику кредита, тужена банка није образложила из чега се трошак обраде кредитног захтева и пуштања у коришћење тачно састоји и како је дошла до тог новчаног износа, а није определила ни структуру ових трошкова, како би се утврдило да ли су они стварно настали. С обзиром на то, заузели су становиште да тужилац има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају, јер је предметни уговор о кредиту закључен 05.07.2017. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закљученог уговора о кредиту утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и једнократна накнада за обраду кредитног захтева – 3,5% од износа кредита, односно 14.000,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе члана 9. тачка 9.1 алинеја 1. уговора о кредиту којом се тужилац обавезује да по основу трошкова обраде кредита, плати једнократну накнаду у висини од 3,5% износа реализованог кредита. Како је тужилац садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је

таква уговорна одредба неодређена у смислу чл. 8. и 19. ст. 1. тач. 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивањем ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева) задовољава услов одређености уговорне одредбе у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина – фиксна или променљива). Следи изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење, банци плати једнократну накнаду у висини од 3,5% од износа реализованог кредита, није противна основним начелима облигационог права нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да је побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то: на име састава једног образложеног поднеска од 02.03.2020. године у износу од 6.000,00 динара, на име састава жалбе и ревизије износ од по 12.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој нису признати трошкови на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку, за ревизију и одлуку по ревизији јер их није определила по врсти и висини.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић